

Kolektiv autorů

Vzpomínky na Rozmarné léto

Háj ve Slezsku, 2016

Publikace vznikla za finanční podpory
Moravskoslezského kraje a obce Háj ve Slezsku

© Vydal Spolek Vladislava Vančury Háj ve Slezsku v roce 2016
ISBN 978-80-260-9736-5

Úvodem

Již dvakrát vyšla publikace Tradice Rozmarného léta v rodišti Vladislava Vančury. První vydání realizovalo Občanské sdružení Vladislava Vančury v Háji ve Slezsku ve spolupráci s obecním úřadem v roce 2008 a mapovalo události sedmnácti ročníků Rozmarného léta.

Druhé, doplněné vydání připojuje průběh vančurovských slavností v Háji ve Slezsku za období let 2008 - 2011. Je doplněno o významné události s Rozmarným létem spojené: pojmenování Základní umělecké školy v Háji jménem Vladislava Vančury, vznik a působení Hájeckého šramlu, který se stal nedílnou součástí Sdružení Vladislava Vančury a Rozmarného léta. Je zde vzpomenu to na navázání spolupráce Vančurovců s kulturním spolkem Źródło z polské Ratiboře, či znovuobnovení družebních styků Háje ve Slezsku se slovenskými Liptovskými Sliači.

Leč od vydání poslední jmenované publikace uplynulo pět let, konal se jubilejní 25. ročník Rozmarného léta a na jeho 26. ročník připadá 125. výročí narození Vladislava Vančury.

Také ubývá pamětníků počátku Rozmarného léta a leckterá vzpomínka je zajímavá, dokresluje atmosféru této akce. A tak jsme se rozhodli vydat tuto útlu knížku. Má tři části.

První je věnována výročí narození Vladislava Vančury. Představíme zde jednak esejistické zamyšlení o Vladislavu Vančurovi z dnešního pohledu, jednak přiblížíme autora slavného Rozmarného léta netradičně – jako filmového režiséra, scénáristu a kritika. Sám režíroval např. film Před maturitou, k dalším napsal scénář, podle jeho děl bylo natočeno mnoho úspěšných filmů.

Druhá část publikace je vyhrazena zajímavým vzpomínkám pamětníků na Rozmarné léto. Háj navštívily mnohé významné osobnosti, např. literáti Miroslav Florian, Karel Sýs, Karel Boušek, Alexej Pludek, výtvarníci Karel Vašut, Karel Štětkář, Bohumil Krystyn, první čs. kosmonaut Vladimír Remek a další.

Třetí část publikace je přehledem minulých čtyř ročníků Rozmarného léta. Informuje o nich spíše neoficiálně, ze zákulisí.

Text doprovází originální grafika Aleny Zupkové a fotopříloha.

Tak příjemnou četbu.

I. část

Vladislav Vančura z dnešního pohledu

Je tomu už řada let, kdy se v Háji konala první větší připomínka na slavného rodáka při výročí osmdesáti let od jeho narození. Tehdy přijela do rodné obce i manželka Ludmila Vančurová, milá, sympatická a vlídná paní, zároveň s přítelem Vančurovým, s novinářem a spisovatelem Karlem Novým. K těmto oslavám jsem jako vedoucí Památníku Petra Bezruče v Opavě připravil do tělocvičny hájecké školy výstavu, do níž jsme umístili i některé osobní věci za okupace zastřeleného spisovatele, a výstavní panely pak putovaly ještě do Opavy, Hlučína a Orlové. V Opavě jsme uspořádali vědeckou konferenci s názvem Vladislav Vančura mezi dramatem a filmem a referáty byly otištěny v knize se stejným názvem. A v Háji je od těch dob Vančurův pomník, s bystou sochaře Karla Vašuta, kam vždy o výročích narození putují občané a delegace s kyticemi.

Může se vyskytnout námitka, proč takové každoroční slavnosti, včetně festivalu Rozmarné léto, se konají v Háji ve Slezsku, vždyť

zde rodina žila jen do dovršení jednoho roku Vladislava. Nemohl přece se právě na Opavsku vytvářet jeho charakter, nešlo zde ještě o uvědomělý osobní vývoj, kdežto pak rodina žila v Davli blízko Prahy, takže Vančura se stal typickým člověkem středních Čech a byl úzce spjat i s pražským kulturním prostředím. Koneckonců pak žil ve Zbraslavi, kde zpočátku se věnoval lékařské činnosti, ale zanedlouho jen literatuře a ordinovala už pouze jeho žena, s níž se poznal na studiích medicíny (po neúspěšném pokusu vstoupit na Akademii výtvarných umění). A proč Háj – vedle filmařské Ceny Vladislava Vančury, kterou uděluje Český filmový a televizní svaz FITES – uděluje rovněž Cenu Vladislava Vančury, určenou zvláště zasloužilým kulturním osobnostem slezského regionu?

Obec Háj ve Slezsku svou oceňovanou aktivitou není žádná výjimka nebo anomálie. Ani Petr Bezruč, vlastně Vladimír Vašek, nežil jako dítě v rodné Opavě dlouho, do školy začal chodit až v Brně a stal se z něho typický obyvatel Brna, milující navíc vínorodou (jak on říkal „žárnou“) jižní Moravu, a Slezsko v jeho mysli žilo jako vzdálená země (říkal o něm „má surová, teskná zem rodná“). A přece Opava pořádá každoročně multikulturní festival Bezručova Opava a uděluje Cenu Petra Bezruče. Rovněž Bedřich Smetana, v Litomyšli sice narozený, ale po skončení první třídy

obecné školy opouštějící s rodiči toto město, nebyl nijak trvale spjat s tímto místem, nicméně pravidelně se zde organizuje operní festival Smetanova Litomyšl. Nechtě tedy Háji ve Slezsku patří čest a sláva za to, že právě zde se veřejně připomíná velikost Vančurova uměleckého a lidského odkazu.

Jsme-li dnes svědky toho, že literární dění naší společnost nijak výrazně nezajímá, že hlas spisovatelů nepůsobí na poměry v naší zemi, natož aby hýbal politikou, podívejme se o stovku let nazad, jak to bylo v době, kdy vyrůstal, zrál a veřejně působil hájecký rodák Vladislav Vančura. Možno připomenout například Manifest českých spisovatelů z roku 1917, organizovaný Jaroslavem Kvapilem, a v čele všech dalších podpisů stálo jméno Aloise Jiráska, spisovatele, který právě za probíhající světové války byl chápán jako mluvčí národního osudu. A tento Manifest pohnul českými poslanci ve vídeňském parlamentu: chtěli podat výraz loajality Habsburkům, což v době, kdy se úspěšně rozbíhala Masarykova aktivita v zahraničí, mohlo být vykládáno jako zrada – nakonec museli poslechnout slovesné tvůrce, kteří měli větší smysl pro skutečnost než někteří tehdejší politici.

Spisovatelé v té době žili velmi úzce spojení se všední realitou a nezůstávali jen u psacího stolu. Mnozí z nich přímo vstupovali do politiky, často na různých ideových pozicích, a hájili svou pravdu. Viktor Dyk byl dokonce senátorem za Národně demokratickou stranu, mladí spisovatelé, narození kolem roku 1900, po hrůzách války, kdy poprvé v historii hynuly miliony lidí, byli podníceni levicovými myšlenkami a organizovali se ve spolku Devětsil, jehož byl Vančura předsedou. Ani katolicky orientovaný spisovatel Jaroslav Durych nebyl konformní a někdy narážel na nepochopení církevní hierarchie. A Karel Čapek zaostřil svůj pohled na obyčejné „lidičky“, jak říkával, a posléze burcoval Evropu před nebezpečím hitlerismu svým Krakatitem, Válkou s mloky nebo dramatem Bílá nemoc.

Poslechněme vyznání Vančurovo: „Dobří a smělí básníci tvoří ze skutečnosti, jež právě trvá, a přispívají svou silou k tomu, aby se tato skutečnost proměňovala.“ To je vůbec trvalý hnací motiv jeho uměleckého a veřejného působení, ať šlo o prózu, od počátečního Pekaře Jana Marhoul, blízkého typu tzv. proletářské literatury, a velkým obloukem až k závěrečným Obrazům z dějin národa českého, psaným nedlouho před neočekávanou popravou, nebo to bylo působení v oblasti filmové tvorby, kterou chtěl od počátku

třicátých let povznést z dosavadního typu komerční zábavy na uměleckou úroveň jako scenárista, režisér i hodnotitel.

Vančura se nikdy neuzavíral do své osobní situace a projevoval trvalý zájem o dění kolem sebe, též o nové myšlenky ve filologii, jež přicházely z tzv. ruské formální školy a progresivně se realizovaly v Pražském lingvistickém kroužku, kde působili Jan Mukařovský, Roman Jakobson, Vilém Mathesius a jiní. Zde byl počátek nového pojetí výkladu literárního díla, nedívat se jen na to, jak souvisí s psychologií a založením autora, ale poznat mnohavrstevnatou strukturu slovesného textu (odtud pojem „strukturalismus“, rozšířený později do mnoha zemí světa). Právě z velmi úzkého přátelství s Mukařovským - nemluvě o působení rodinného evangelického prostředí, kde byla v úctě Bible kralická a její slavnostní jazyk - rostl trvalý Vančurův příklon k ozvláštnění literárního jazyka: i polokretén Řeka v knize Pole orná a válečná je traktován Vančurou jako bytost jedinečná a všední otřelou skutečnost přesahující. Mimořádně tvůrčí přístup k jazyku a snaha o aktualizaci jsou charakteristickým přínosem Vančurovým, jenž chtěl podle svých slov „vytrhnout určitý jev z konvence, porušit známé všední vztahy a souvislosti a postavit jej do nového světla“.

Pochopitelně je nám sympatická Vančurova osobní angažovanost, jež za války jej vedla k ilegální činnosti končící smrtí za heydrichiády. Boj za nadosobní ideály je vzdálen současnému literárnímu světu, jenž hledá svou tvář po zklamání ideologiemi. Uvádí se, že žijeme v éře postmodernismu, kdy umělci je vše dovoleno, neexistuje žádná jediná absolutní pravda a všechno je relativní. Nevěřím, že tomu bude tak navždy, možná už se narodili nebo vyrůstají autoři, kteří dosáhnou věhlasu Vančurova, Seifertova nebo Čapkova.

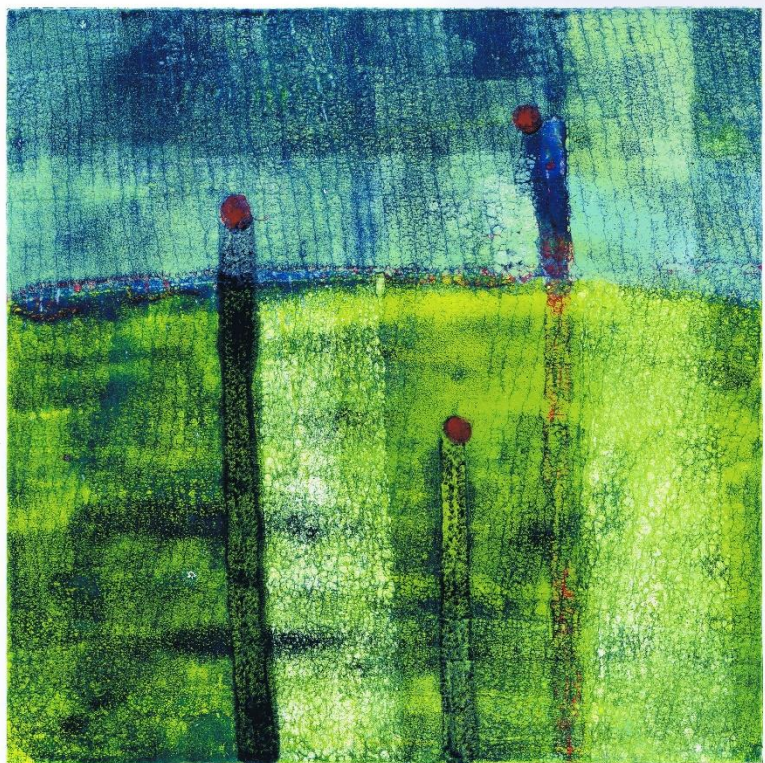
A k závěru připomenu ještě Vančurovu rozsáhlou publicistiku, jeho pochopení nejen pro tehdejší současný život a problémy, ale v rámci uvažování o smyslu spisovatelovy práce i jeho zcela nové chápání tvůrčí úlohy samotného čtenáře. Je pravda, že text, grafické znaky písmen v zavřené knize na regálu, povídka nebo román jsou vlastně mrtvé, pokud je nezačne čtenář ve své mysli dotvářet podle své osobní zkušenosti a svých zážitků, jež promítá do autorova napsaného díla. Po druhé světové válce byla založena v Německu nová univerzita v Kostnici, na břehu Bodamského jezera, kde byl upálen Mistr Jan Hus. Tam vznikla tzv. Kostnická škola recepční estetiky, jež zkoumá proces čtení, čtenářovu úlohu při skutečném dotváření literárního díla. Ale Vančura to dovedl

vyjádřit ještě dříve než vědci v Kostnici, vždyť o tom napsal:
“Umělecké dílo žije četbou. Toužení čtoucího chlapce, jeho cit, jeho mysl a krátce celá jeho bytost poskytuje křídla autorům a duch těch autorů je opět jako nějaký živý vítr, o nějž se to křídlo opírá.“

Pokloňme se tedy památce Vančurově při výročí jeho narození jako osobnosti hluboce lidské, občansky angažované a zároveň jako všestrannému umělci, jehož podněty můžeme stále rozvíjet.

Jiří Urbanec

*Předneseno na semináři s názvem „Beseda k uměleckému odkazu Vl. Vančury“,
Háj ve Slezsku 24. 6. 2011.
Všechny citáty převzaty z publikace Řád nové tvorby, Praha 1972.*

Film byl Vančurovou velkou láskou

Pekař Jan Marhoul, Pole orná a válečná, Rozmarné léto, Markéta Lazarová, Kubula a Kuba Kubikula... O těchto dílech bylo na Rozmarném létě mnohokrát hovořeno, byly recitovány ukázky. Bylo připomenuto, že kníže českého jazyka, jak je Vančura po právu nazýván, byl také dramatikem, literárním, divadelním a výtvarným kritikem, členem legendárního Devětsilu... Méně se ví o Vladislavu Vančurovi jako o filmovém scénáristovi, režisérovi a vůbec o jeho vlivu na český meziválečný film.

„Film byl Vančurovou velkou láskou“, píše v pamětech jeho žena Ludmila. Rád chodil do kina, ale s úrovní filmů 30. let příliš spokojen nebyl. Dlouho však trvalo, než se odhodlal vstoupit do filmové tvorby. Ale hned první film – Před maturitou – byl úspěšný. Nabídka přišla z AB filmu, Vančura napsal námět i libreto a výrazně zasáhl také do práce režiséra Innemanna. Hlavní roli profesora Kleče vytvořil vynikající Jindřich Plachta.

Po úspěchu tohoto filmu následovalo drama Na sluneční straně. Vedle Vančury psal scénář také Vítězslav Nezval a Miroslav Disman. Vzdor očekávání film větší ohlas neměl. Nebylo to proto,

že by byl špatný scénář či režie, ale snad působil příliš moralisticky a také herecké obsazení nebylo dobré.

Po tomto zklamání Vančura přestal na nějakou dobu s filmem spolupracovat. Ale pilně pracoval na scénáři díla, které pro sebe nazval Lhář-Prášil, ze kterého nakonec vznikl Konec starých časů.

„Vladislav Vančura byl přesvědčen, že námět je šťastný, že by z něho mohl vzniknout dobrý a úspěšný film. Ale filmaři své rozhodnutí stále oddalovali. Nakonec Olbracht napsal námět z Podkarpadské Rusi – Marijka nevěrnice – na které Vladislav spolupracoval a Konec starých časů byl definitivně odložen“, píše Ludmila Vančurová.

Vančura Konec starých časů pak přepracoval na román, který vyšel v roce 1934. Film podle tohoto románu vznikl mnohem později, a jak se ukázalo, Vančura předvídal správně, byl jak odbornou kritikou, tak diváky přijat velmi kladně.

Málo se ví o Vančurově snímku Burza práce, ten si napsal a režíroval zcela sám.

Vančura se podílel i na tvorbě filmu Naši furianti, který se občas ještě dnes objeví v televizních filmech pro pamětníky.

Vančura stál u zrodu Československé filmové společnosti, která měla zlepšit úroveň našeho filmu a výběr filmů dovážených ze zahraničí. V této společnosti působil nějaký čas jako předseda.

Pak ještě jednou mohl zasáhnout do filmové tvorby. Někdy kolem roku 1940 dostal nabídku protektorátního komisaře pro film, aby napsal scénář a ujal se režie díla o Bedřichu Smetanovi. V té době však film už nechtěl dělat, takovou spolupráci s okupanty odmítl.

Že díla Vladislava Vančury přímo vybízela ke zfilmování, dosvědčují Útěk do Budína, Markéta Lazarová, Josefína i další.

V pozůstalosti po tomto velikanovi české kultury, kterého němečtí fašisté popravili 1. června 1942, zůstala řada filmových námětů, dva úplné scénáře nerealizovaných filmů, veselá filmová povídka Gilotina, parodie na filmový scénář i režijní záměr. Byly v ní také desítky posudků filmových děl, kritiky a další materiály, týkající se filmu. Česká kultura tak ztratila nejen vynikajícího spisovatele, ale jak se ukazuje, také nadějného filmového scénáristu, režiséra i kritika.

Josef Zlomek

Předneseno na semináři s názvem „Beseda k uměleckému odkazu Vl. Vančury“,

Háj ve Slezsku 24. 6. 2011.

Citáty jsou převzaty z knihy Ludmily Vančurové Dvacet šest krásných let.

II. část

Slavná autogramiáda v Háji

Přijal pozvání hned na první ročník Rozmarného léta. Nenápadný, skromný, byť velký básník, národní umělec, autor básnických sbírek Otevřený dům, Iniciály, Jízda na luční kobylce, Zelená flétna a mnoha dalších. Psal se rok 1991 a v té době Miroslav Florian už nemohl publikovat. Zůstal čestným a rovným, na rozdíl od mnoha jiných. Proto byl pravicovou kritikou napadán a haněn, ztratil možnost vydávat svou tvorbu.

V Naší pravdě jsme věděli, jak jej to trápí, zhoršuje jeho nemoc, a tak jsme mu chtěli udělat radost. Ve velmi skromném provedení jsme mu vydali sbírku Májové sirény. Byly v ní starší, ale i nové básně, napsané po listopadu 1989.

V programu Rozmarného léta se samozřejmě počítalo s besedou a autogramiádou. Útlá knížka šla rychle na odbyt a u stolu, za kterým básník seděl, se tvořila dlouhá fronta zájemců o podpis, věnování. Mnozí si chtěli s básníkem podat ruku, popovídat, poděkovat mu. Podával jsem mu otevřené knížky, někteří si

přinesli i dříve vydané sbírky, a tak těch podpisů a věnování byly stovky. Na první ročník Rozmarného léta přišlo na dva tisíce návštěvníků a jen málokterý z nich si nechal ujít příležitost odnést si z Háje podepsanou, dedikovanou sbírku známého básníka.

Konečně byla podepsána poslední kniha. Básník byl viditelně vyčerpán. Jeho žena mne požádala, zda může odjet do redakce Naší pravdy. Tam mu píchla dávku inzulínu, uvařil jsem kávu a zanedlouho Mistr pookřál. Rozpovídal se. Na Rozmarném létu se mu líbilo, slíbil, že určitě ještě někdy přijede. Obdivoval Vl. Vančuru pro jeho krásný sloh a jazyk, ale také pro odvahu za fašistické okupace. Vzpomínal na Vítězslava Nezvala, vzájemně se měli velmi rádi a Miroslav Florian mu věnoval jednu z básní ve sbírce Odliv noci.

*„Kdyby žil Nezval, kdyby ještě chodil
po Praze ve svém obřím baretu,
kdyby tak vyplul z autoportrétu
a na klavír se večer doprovodil...
Víc a víc se mi stýská po tom tanku,
po dětsky bezohledném kolosu
co na mne občas volal Florianku!“*

Postěžoval si na to, jak byla zničena sazba už připravené další sbírky básní a také na zdraví. Přiznám se, že jsem využil pohodové situace a poprosil Mistra o podpis jeho sbírek z mé knihovny. Bylo jich deset! Nejen, že podepsal, vepsal krásné věnování, ale z aktovky vytáhl jedenáctou, v kůži vázaný Černý med a do ní napsal poděkování za setkání s přáním všeho dobrého do dalších let. Bohužel, bylo to naše první a také poslední setkání. Do Háje už nepřišel. V den svých pětasedesátin náhle zemřel.

*ZASTAV SE NA CHVÍLI
KREV NAŠE VSTOUPILA DO TÉTO ZEMĚ
ALE MY ZNOVU SE VZPŘÍMILI*

Miroslav Florian.

Nápis v památníku Kobyliské střelnice, kde byl německými fašisty popraven také Vladislav Vančura.

Josef Zlomek
emeritní šéfredaktor Naší pravdy

U autora plakety laureátů Ceny Vladislava Vančury

Když 3. června 1972 byl slavnostně odhalen pomník Vladislava Vančury jako společného díla akademického sochaře Karla Vašuta a architekta Jiřího Czenieka, málokdo předpokládal, že cesta akademického sochaře K. Vašuta se propojí s tímto velikánem české literatury a slavným hájeckým rodákem znovu, a to v době polistopadové, bouřlivé, přinášející změnu politického zřízení. Národ se vrací ke kořenům, občané a intelektuálové k myšlenkám velikánů, těch, kteří žili a tvořili úzce spojeni s realitou doby. Těch, kteří ovlivňovali myšlení lidí, ale i politiků. Přinášeli naději, ale také varovali před mnohými nebezpečími. Toto vše se tak s odstupem času promítá do jejich odkazu, který je varováním, nadějí, ale i obrazem života národa. Jsou vyzdvihováni, ale i zatracováni, jsou pohodlní i nepohodlní novým mocenským strukturám. Také Vančura a jeho dílo se stává předmětem politických ambicí mnohým nepohodlný a obec se musela vyrovnávat s činy vandalskými i pokusy zlehčit význam osobnosti Vančury.

Občanské sdružení Vladislava Vančury vědomo si odkazu hájeckého rodáka si při svém vzniku kladlo za cíl vrátit Vančuru do povědomí široké veřejnosti připomínáním jeho odkazu, života i díla, tím, aby motiv jeho uměleckého působení na společnost stále žil, promítal se a promlouval do kulturního a společenského života současnosti, obce i regionu.

Vznikla myšlenka slavnosti Rozmarného léta a udílení Ceny Vladislava Vančury jako ocenění obce Háj ve Slezsku těm, kteří se významně podílejí na kulturně společenském životě v obcích, regionu, aby pak překročila hranice a byla symbolem kulturně společenských aktivit obohacujících život občanů. Byla výsledkem snahy a společného úsilí místních nadšenců, samosprávy, podporována i respektována významnými osobnostmi a institucemi.

Slavnost Rozmarného léta tak byla obohacena o významný akt udílení Ceny Vladislava Vančury.

Jedním z významných úkolů bylo vlastní ocenění - jeho forma a umělecké ztvárnění, které bude zároveň uměleckou hodnotou pro oceňované.

Rozhodnutí vytvořit medaili bylo přijato v orgánech obce na základě doporučení Sdružení Vl. Vančury v roce 2005 s tím, že bude vhodné znovu oslovit sochaře Karla Vašuta. Mistr byl v obci znám svou prací na bustě Vl. Vančur a prezentoval se svými díly v nově otevřené galerii Kaplička. Akademický sochař a medailér byl zárukou i pokračováním již vytvořených srdečných a neformálních vztahů. Za aktivní pomoci pana Ing. Vladimíra Křížka, který s rodinou Karla Vašuta udržoval kontakt, jsme dojednali první schůzku a já se mohl s akademickým sochařem setkat v jeho útulném ateliéru. Doba, která mu přinášela mnohá hořká poznání, nemoc, ale i necitlivé vztahy některých lidí, na něj jako umělce, těžce dolehla. Krédo tvořit - tvořit pro lidi a svým umem obohacovat jakoby bylo potlačeno. Naši nabídku přijímá trochu s nedůvěrou, ale velmi profesionálně. Chce odvést dílo hodné mistra, při vědomí, že mu na něj dochází síla. Díky krásnému a dlouhodobému vztahu s rodinou pana Křížka, která se vytvářela při výstavbě pomníku Vl. Vančury, však setkání nad návrhy medaile začínají být plná tvůrčí radosti i přátelské atmosféry. Rodinnou pohodu dovedla vytvořit vždy milá a příjemná paní Vašutová po návratu z ateliéru.

Smlouva na zhotovení díla byla podepsána. Dle odsouhlaseného grafického návrhu spočívala ve zhotovení 10 kusů jednostranných plaket z patinované sádry o průměru 300 mm, které je možno zhlédnout v prostorách infocentra jako podkladu pro ražbu medaile. Termín dodání 31. května 2005 byl načasován na konání Rozmarného léta, spojeného s předáváním prvních ocenění.

Smutná zpráva přichází nečekaně. S posledními tahy špachtlí nad plaketou vyhasíná život umělce Karla Vašuta. Přichází okamžik, který nikdo nečekal. Po jednáních s rodinou a účasti na posledním rozloučení přijímáme sádrové modely a navazujeme kontakt s uměleckoprůmyslovou školou v Kremnici. Přijímají nás velmi příjemně a vstřícně, ale také mile překvapují tím, jak toto dílo ocenili a rozpoznali rukopis autora. Licence k ražbě 300 kusů oboustranných medailí o průměru 25 mm a neomezená výroba kruhových odznaků o průměru 25 mm tak může být realizována a stát se tak reprezentativním oceněním jejich nositelů.

Josef Kimpl
dlouholetý starosta obce Háj ve Slezsku

Hájecké chodníčky

Psal se rok 2000. Sešli se spolu slezský patriot Jeroným Motyka, který svá mladá léta prožil v Háji ve Slezsku, a vynikající hudebník, skladatel a zpěvák se sametovým hlasem Statis Prusalis. Výsledkem byla písnička, která poprvé zazněla v podání Statise v Dohnálkově parku na desátém ročníku slavnosti Rozmarného léta. Stala se milým překvapením pro všechny přítomné, kteří Háj navštívili a kteří si ji cestou domů notovali.

Opět se můžeme nechat unést textem i melodií, opěvujícím vztah ke zdejšímu kraji. Ti, kteří se neostýchají, si mohou písničku zazpívat. K tomu slouží melodická linka a dvě sloky textu s refrénem. Melodie je uveřejněna se souhlasem autora.

Hájecké chodníčky

Text: Jeroným Motyka

Hudba: Statis Prusalis

1. Ty sta - ré chod - níč - ky roz - běh - lé do kra - je
2. Do míst, kde zdá se ti, všech - no že blíz - ké je,

5 jsou ja - ko per - lič - ky ve - dou - cí do Há - je. Jsou jak ty
vra - cí tě chod - níč - ky roz - běh - lé do kra - je. Mlá - dí tu

10 by - lin - ky, co srd - ce ho - jí, vy - ši - té ni - tě - mi
pro - chá - zí za lás - kou vrát - ky, po le - tech vrá - tí tě

15 na slez-ském kro - ji. Háj, Háj, Háj, můj rod - ný kraj,
vzo - mín - ky zpát - ky.

22 Háj, Háj, Háj, můj rod - ný kraj.

Mladí kumštýři potřebují umělecké vzory

Měli jsme velké štěstí, že zrovna v době, kdy jsme podávali na ministerstvo školství žádost o udělení čestného názvu Základní umělecká škola Vladislava Vančury, stala se členkou našeho pedagogického sboru čerstvá absolventka sochařského ateliéru Ostravské univerzity Zuzana Čadová. Působila u nás sice jen dva roky, než si našla práci blíž ke svému muži, ale každý, kdo vstupuje do naší školy, prochází kolem jejího vtipného díla dodnes.

Keramickou plastiku tří přátel z novely Rozmarné léto jsme slavnostně odhalili 20. června 2008 spolu s členkou Vančurovy rodiny paní Sylvou Santarovou. Všichni rádi vzpomínáme na tehdejší hudební program v zahradě školy, na naše milé hosty nejen z regionu, ale i z Liptovských Sliačů.

Pokud to počasí dovolí, ve dnech kolem Vančurových narozenin a letního slunovratu, kdy se mimo jiné slaví také Evropský svátek hudby, pokračujeme v této tradici nejen hudebními, ale i výtvarnými akcemi a užíváme si končící školní rok na takzvaných Zahradních slavnostech. Školní cimbálové muziky vedené Pavlem Vašíčkem a občas i další soubory vstupují pravidelně přímo do

festivalového programu Rozmarného léta. Grafické práce na přání pořadatelů vytváří buď kolegyně Alena Zupková nebo naši žáci. A přestože se nám ve škole nepodařilo udržet výuku literárně dramatického oboru, s částí Vančurovy tvorby se pěkně propojují krátké filmy žáků „výtvarky“, jimž se dostalo ocenění dokonce od mezinárodních porot.

Hudebníci zase mohou těžit z odkazu dalšího uměleckého patrona. Stal se jím rodák z Ostravy-Poruby Ilja Hurník – skladatel a klavírista s výrazným literárním talentem. Nedlouho před úmrtím nám ještě stačil dát svolení k tomu, aby soutěž zaměřená na interpretaci soudobé hudby a výtvarné reminiscence moderního umění nesla jeho jméno. Tuto akci pořádáme společně se sdružením Múza v blízkosti státního svátku 28. října. Velmi nás těší, že Múzy Ilji Hurníka lákají od roku 2013 do naší obce nadané mladé kumštýře a jejich pedagogy z celého Moravskoslezského kraje.

A ještě jeden umělecký vzor bych rád zmínil. Ministerstvem školství jsme byli opakovaně pověřeni pořádáním celostátní skladatelské soutěže, jejíž finále se koná na zámku Hradci nad Moravicí. Epochální hudební tradice tohoto krásného koutu

Slezska spojená s návštěvami Ludwiga van Beethovena našla odezvu v mezinárodní soutěži a festivalu Beethovenův Hradec, do jehož příprav se naše škola rovněž každoročně zapojuje. Proto se mohla stát součástí tohoto hudebního svátku i námi organizovaná kompoziční soutěž.

A tak Beethoven, Vančura i Hurník inspirují naše žáky jak svým tvořivým odkazem, tak i svobodomyslností a občanskou hrdostí. Chceme být školou, kde se kultivují duše, chceme provázet naše žáky labyrintem umění a ukázat jim cestu nejen ke svému vlastnímu srdci.

Peter Hanousek
ředitel ZUŠ VI. Vančury Háj ve Slezsku

Jest takie miejsce na ziemi, do którego zawsze chce się wracać

Zachwyca krajobrazem i zniewala atmosferą. Nigdzie indziej na świecie nie ma w jednym miejscu tyle ciepła, serdeczności, dobrego humoru, życzliwości i miłości do drugiego człowieka. Ta bajkowa kraina to Háj ve Slezsku.

Każdy zaproszony gość Kapryśnego lata czuje się tutaj najważniejszym człowiekiem na Ziemi. To na niego gospodarze imprezy czekają z powitaniem już na drodze, dla niego zamawiają przepyszny obiad, pieką wspaniałe domowe ciasta, robią kawę i wiele innych rzeczy. Czujesz, że jesteś tu mile widziany, widzisz, że widownia czeka na twoje występy, a organizatorzy pomimo natłoku obowiązków spełnią każdą twoją zachciankę.

Na przestrzeni lat występowaliśmy zarówno w upałach, jak i w strugach deszczu. Nic jednak nigdy nie powstrzymało członków Stowarzyszenia Vladislava Vancury przed realizacją bogatego programu, żadne kaprysy aury nie miały wpływu na zawsze perfekcyjnie przygotowane Kapryśne lato.

Przypadek sprawił, że wiele lat temu los splótł nasze artystyczne drogi, którymi wspólnie nadal podążamy. Wiele razy mieliśmy okazję w rewizycie gościć na występach w Polsce Hajecky sraml i Cimbalową muzykę.

Dziękujemy za te wspólne lata, za godną naśladowania organizację tak wspaniałej imprezy, a przede wszystkim za uśmiech na Waszych twarzach, którym co roku znów nas witacie.

Aldona Krupa - Gawron

Je místo na zemi, kam se budeme vždycky rádi vracet

Zaujme malebností krajiny a podmanivou atmosférou. Nikde na světě není na jednom místě tolik tepla, srdečnosti, dobré nálady, přívětivosti a lásky k druhému člověku. To pohádkové místo to je Háj ve Slezsku.

Každý pozvaný host Rozmarného léta se zde cítí nejdůležitějším člověkem na Zemi. Hostitelé na něj čekají s pozdravem již u cesty, je pro něj objednaný dobrý oběd, napečené skvělé domácí koláče, uvařená káva. Máte pocit, že jste tady opravdu vítáni, vidíte, že publikum čeká na vaše vystoupení a organizátoři, i přes velké množství povinností, splní každé vaše přání.

V průběhu let jsme vystupovali jak za horkého počasí, tak i v dešti. Nic nepřekazilo členům sdružení Vladislava Vančury zrealizovat bohatý program, žádné kapryce aury neovlivnily vždy perfektně připravené Rozmarné léto.

Byla to náhoda, že před mnoha lety osud spojil naše umělecké cesty, kterými společně jdeme i nadále. Mnohokrát jsme měli

příležitost recipročně pozvat na vystoupení do Polska Hájecký šraml a Cimbálovou muziku.

Děkujeme vám za tyto společné roky, za příkladnou organizaci takové nádherné akce, jako je Rozmarné léto, a především za úsměvy na vašich tvářích, kterými každým rokem nás znovu vítáte.

Aldona Krupa – Gawron
ředitelka a choreografka spolku Źródło, Ratiboř

III. část

Netradiční zahájení 22. ročníku Rozmarného léta / RL2012

Vančurovci na Zbraslavi

Dvaadvacátý ročník Rozmarného léta se konal jako vzpomínka na 70. výročí poprav spisovatele, dramatika, filmového scénáristy a režiséra, výtvarného a divadelního kritika, antifašisty, vlastence Vladislava Vančury německými fašisty.

Žil a zemřel pro čest, pro vlast, pro poezii, jak napsal ve své básnické sbírce Vítězslav Nezval.

Vzpomínka na toho tragické výročí zavedla Vančurovce na Zbraslav, do míst, kde autor dlouhá léta žil, tvořil, odkud vzal námět pro svou slavnou novelu Rozmarné léto a odkud také vedla jeho poslední cesta na Kobyliskou střelnici.

Ve Zbraslavi mají představitelé této obce, dnes už části Prahy, slavného literáta v úctě, a tak vzpomínková akce probíhala velmi

důstojně a za velké účasti veřejnosti. Nejprve u památníku, kde promluvil starosta Aleš Háněl, pak v nedaleké Základní škole Vladislava Vančury. Tam se konala zajímavá beseda, v jejímž průběhu vystoupil Hájecký šraml. Ve vile, ve které dosud žijí příbuzní spisovatele, je ještě několik památek na něho, v zahradě pár stromů, které sázel.

Ve Zbraslavi je stezka Vladislava Vančury, která vede údolím Vltavy, místy, kde bývala plovárna Antonína Šůry, v Rozmarném létu mistra plavčího Antonína Důry. Stezka má pět zastavení, na kterých jsou připraveny otázky spojené s autorovým literárním odkazem a historickou Zbraslaví.

Vančurovci ve Zbraslavi zanechali velmi dobrý dojem a také trvalou upomínku – valouny z Vančurovy rodné obce s nápisem *Z rodiště Vladislava Vančury, Háj ve Slezsku 1. června 2012.*

Dne 23. června pak proběhl v Háji ve Slezsku 22. ročník Rozmarného léta, vzpomínková akce na Vl. Vančuru i slavnost Rozmarného léta v Dohnálkově parku.

Občanské sdružení Vladislava Vančury oslavilo 10 let záslužné práce / RL2013

Na vlnách Amazonského proudu

Sdružení Vladislava Vančury bylo poprvé založeno v roce 1992. Bylo organizátorem několika ročníků Rozmarného léta, podílelo se na konání umělecko-vědních seminářů, výstav a dalších akcí.

Postupně však jeho činnost stagnovala, a tak na podzim roku 2003 bylo založeno sdružení nové. Hlavním jeho úkolem zůstává organizace Rozmarného léta, ale za deset let své činnosti uskutečnilo řadu dalších kulturně společenských akcí, a to nejen v obci, ale také v regionu a dokonce v zahraničí. Z jeho řad vznikl Hájecký šraml, z jeho iniciativy překlad Vančurova Rozmarného léta do španělštiny.

To vše a ještě mnohé jiné bylo vzpomenuáno na 23. ročníku Rozmarného léta, který měl motto Vančurova Amazonského proudu, autorovy prvotiny. Útlá knížka vyšla na podzim roku 1923 a patří mezi cenná díla české meziválečné avantgardy.

Každý ročník Rozmarného léta je originální, má svá nej, své novinky. Tak v tomto roce byly v Dohnálkově parku poprvé recitovány verše jednoho ze zakladatelů Rozmarného léta, Háječana Lubomíra Stuchlíka, který už, bohužel, není mezi námi.

Jen deset exemplářů plakety s kouzelníkem Arnoškem z Rozmarného léta vyrobila výtvarnice Alena Zupková, pedagožka ZUŠ VI. Vančury v Háji. Plaketa se stala vzácným suvenýrem.

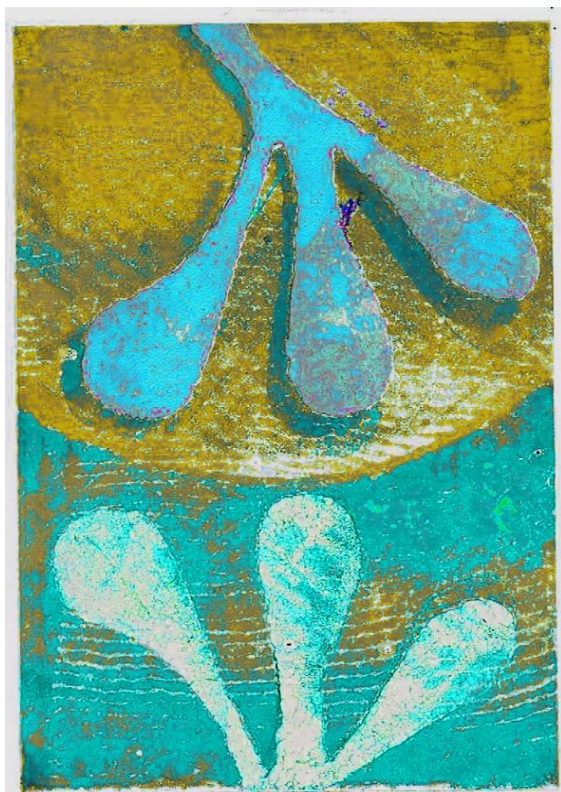
V tomto roce bylo pro návštěvníky Rozmarného léta upečeno na 400 pravých slezských koláčů, které byly záhy rozebrány. Kdo zaváhal, ten se mohl jen dívat.

Jeden z příznivců Rozmarného léta připravil 100 balíčků cukru s emblémem RL. Kdo by nechtěl takový sladký suvenýr?

Sto kusů papírových čepic s logem RL a Sdružení Vladislava Vančury zmizelo stejně rychle jako koláče a sáčky s cukrem.

Poprvé byly k mání samolepky k 10. výročí Sdružení Vladislava Vančury.

A počasí Rozmarného léta nebylo tentokrát rozmarné, sluníčko svítilo tak akorát a z nebe nepadla ani kapka. Mistr plavčí Antonín Důra mohl být spokojen, stejně jako návštěvníci Dohnálkova parku.

Jak pekař Jan Marhoul rozdával v Háji preclíky / RL2014

Filmové plakáty pro fajšmekry

„Jmenuji se Jan Marhoul, jsem pekař a přišel jsem mezi vás se svým životním příběhem. Je tomu 90 let, co o mně Vladislav Vančura napsal svůj první román.“ Těmito slovy vítal účastníky 24. ročníku Rozmarného léta člen divadelního ochotnického spolku Petr Rosa. Pekař se svou ženou Josefínou se procházeli Dohnálkovým parkem a z ošatky rozdávali preclíky, které chutnaly znamenitě. Však zmizely za pár okamžiků.

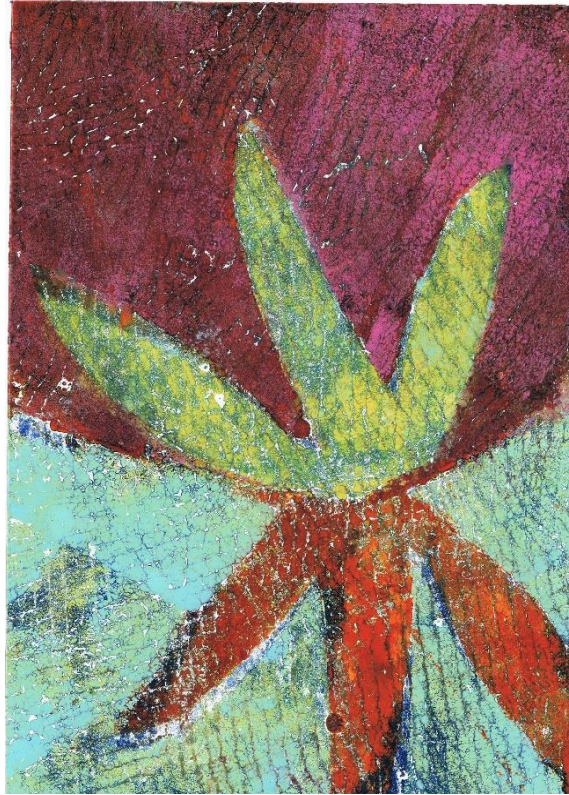
Čtyřicetý ročník Rozmarného léta se konal ve znamení prvního Vančurova románu Pekař Jan Marhoul. Krásným je jazyk, kterým uměl vládnout jen jeho kníže Vladislav Vančura. Vytvořil literární typ, vyjadřující jeden ze základních protikladů epochy: kontrast vládnoucího světa peněžních vztahů a prostého lidství. Tedy také dnes aktuální téma.

Unikátním počinem Sdružení Vladislava Vančury byla výstava filmových plakátů k filmům tohoto umělce, která se konala v místním infocentru.

„Díky filmovým fandům a sběratelům se podařilo připravit možno říci reprezentativní kolekci filmových plakátů, které propojují Vančurovu slovesnou tvorbu s pozdější tvorbou filmovou významných českých režisérů a herců“, řekl Ladislav Ludvík, místopředseda sdružení. „Z tohoto pohledu plakát už není jen kus papíru, který se snaží nalákat diváka na promítání filmů. Je to pozvánka otevírající dvířka k pokladům českých uměleckých hodnot literárních a filmových. S odstupem času můžeme ocenit nejen dokumentační historickou hodnotu dochovaných plakátů, ale i výtvarnou uměleckou hodnotu u řady z nich. K takovým tvůrcům patří kupř. Zdeněk Ziegler, autor plakátu pro film Markéta Lazarová režiséra Františka Vlášila, nebo Milan Grygar autor plakátu pro film Rozmarné léto režiséra Jiřího Menzela.“

Pro milovníky knih Vl. Vančury vydalo sdružení drobnou, ale cennou publikaci s názvem Vladislav Vančury – Knižní obálky a bibliografie prvních vydání díla spisovatele. Začíná Revolučním sborníkem Devětsilu z roku 1922, ve kterém měl Vl. Vančura

otištěnou povídku Cesta do světa. Následují Amazonský proud, Dlouhý, Široký a Bystrozraký, Pekař Jan Marhoul... Obálky vytvořili přední čeští výtvarníci – Josef Čapek, Toyen (Marie Čermínová), František Muzika, Jindřich Štýrský a další. Autor publikace Ladislav Ludvík sestavil bibliografii prvních vydání děl V. Vančury včetně těch, která vyšla po jeho smrti, třeba Zvony mého kraje (Československý spisovatel 1950), či Čížba (Památník národního písemnictví 1977). Vedle fotografií obálek jsou k dispozici údaje o vydavateli, ilustrátorovi, nákladu aj.

V Háji se neválčilo, ale oralo / RL2015

Jubilejní pětadvacáté

V období kolem 23. června je každoročně nestabilní počasí. Na tento den připadá výroční narození hájeckého rodáka Vladislava Vančury. V nejbližší sobotu vždy pořádá Spolek Vl. Vančury z Háje ve Slezsku slavnost Rozmarného léta. A nebylo tomu jinak ani v roce 2015, kdy se 20. června slavnost konala. Organizátorům se už od ranních hodin dělaly vrásky na čele z toho, zda bude či nebude pršet. A pršelo, a to opravdu dost, ale naštěstí jen chvíli při vzpomínkové akci u pomníku Vl. Vančury a cestou do Dohnálkova parku. Poté Rozmarné léto už jen zářilo, a to nejen sluncem, ale celou svou pestrostí programu, vystupujících i dobré nálady účastníků.

Jubilejní ročník Rozmarného léta připomenul významný protiválečný Vančurův román Pole orná a válečná. „Válka je v něm zobrazována v celé své absurdnosti, ironií i tragické grotesknosti. Svět ve Vančurově podání je chaotickou změtí špíny a zmaru, která je odsouzena k zániku a revoluční přeměně... Kde se v naší

mírumilovné Evropě bude zase bojovat, kdo vyznačuje hranice polí, která se jako ta Vančurova změní na pole válečná?... Oživovat vědomí historických souvislostí je nutné, neboť jsme, žel, svědky toho, že nikoliv nevýznamná část naší historické obce zapírá, ale snaží se i o revizi mnohého, co se stalo v minulosti“, řekl u pomníku Vladislava Vančury dlouholetý hájecký starosta Josef Kimpl.

Program v Dohnálkově parku byl velmi pestrý, tvořený hudbou, tancem i mluveným slovem, co do počtu vystupujících prozatím největší. Vystoupilo na sto deset členů z kulturních spolků ze zahraničí a dvacítkou domácích. Byl největší rovněž co do účastníků z různých států - vystupující byli ze Slovenska, Chorvatska, Polska a České republiky.

Mezi hudebními vystoupeními byla vkomponována díla slovesná - povídky ve slezském nářečí, úryvek z povídky hájeckého občana Karla Václava Kupky. Na Rozmarném létě byla prezentována publikace Zdeňka Bajgara Zázraky lidské solidarity. Akce Budujeme Slezsko. Tato kniha byla vydána k 70. výročí osvobození Opavska a Ostravska. Vypovídá o občanské akci vyhlášené

na pomoc válkou zničenému Slezsku. Solidární akce byla oficiálně vyhlášena na památné Ostré Hůrce nad Hájem 23. září 1945.

Symbolem tohoto ročníku se stal pestrobarevný deštník, Proč? Protože za dobu své existence byla Rozmarná léta svou náplní pestrá a barevná. Z veselých barev byl také zkomponován grafický list výtvarnice Aleny Zupkové, suvenýr jubilejního ročníku.

A po čem se na festivalu v Háji jen zaprášilo? Byly to dary polí orných – chléb se škvarkama a brambory na loupačku nabízeli je návštěvníkům Rozmarného léta členové Vančurova spolku. Kluci a holky zase obdivovali traktory John Deere, na kterých se mohli projet.

Unikátní výstavu prvních vydání Vančurových literárních děl zhlédli zájemci v místním infocentru.

Pěťadvacátý ročník byl úspěšný, stejně jako předcházející. Tak tedy s elánem do dalšího čtvrtstoletí!

Fotopříloha

Fotografie jsou jedním z prostředků, které připomínají dobu a události. Historie festivalů Rozmarného léta a doprovodných akcí je na snímky bohatá. Jejich malý výběr se snaží oživit tuto knížku a přiblížit, co nového či zajímavého ten který ročník slavnosti přinesl v období let 2012 až 2015.

Vančurovci na Zbraslavi před Vančurovou vilou /červen 2012

Vystoupení sličných mažoretek z polské Ratiboře /RL 2012

Alena Zupková: Keramická plastika Arnoštka, 2013

Momentka z festivalu Rozmarného léta 2013

Z výstavy filmových plakátů pro fajšmekry /RL 2014

Pekař Jan Marhoul osobně na Rozmarném létě 2014

Vystoupení chorvatského souboru Petar Zrinski /RL 2015

Folkorní soubor Nowa Dęba (Polsko) na RL 2015

Trochu rozmarného počasí u pomníku Vladislava Vančury /RL 2015

Obsah

Úvodem	1
I. část	
Vladislav Vančura z dnešního pohledu	4
Film byl Vančurovou velkou láskou	12
II. část	
Slavná autogramiáda v Háji	16
U autora plakety laureátů Ceny Vladislava Vančury	20
Hájecké chodníčky	24
Mladí kumštýři potřebují umělecké vzory	26
Jest takie miejsce na ziemi, do którego zawsze chce się wracać	30
Je místo na zemi, ke kterému se budeme vždycky rádi vracet	32
III. část	
Netradiční zahájení 22. ročníku Rozmarného léta / RL2012	34
Občanské sdružení Vladislava Vančury oslavilo 10 let zasloužné práce / RL2013	36
Jak pekař Jan Marhoul rozdával v Háji preclíky / RL2014	40
V Háji se neválčilo, ale oralo / RL2015	44
Fotopříloha	47

Vzpomínky na Rozmarné léto

Připravil

Kolektiv autorů

Barevná grafika /monotypy/

PeaDr. Alena Zupková

Foto

Petr Abrahamčík, Radim Štefan, archiv Spolku Vl. Vančury

Grafická úprava

Ladislav Ludvík

Náklad

100 výtisků

© Vydal Spolek Vladislava Vančury Háj ve Slezsku v roce 2016

Tisk

Knihařství Dandy

www.kniharstvi-dandy.eu

ISBN 978-80-260-9736-5